

Edebî Bilgiler (Düzyazı Türleri) - 2

1. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın edebî hayatı şiirle başlar. İlk şiirlerini Altıncı Kitap, Dergâh, Anadolu Mecmuası, Milli Mecmua ve Hayat Mecmuası'nda yayımlayan Tanpınar, 1923 senesinde öğretmen olarak Erzurum Lisesine tayin edildikten sonra şiirleri yanında ilk mensur metinlerini de yayımlamaya başlar. Onun Erzurum yıllarında bazı şiir ve yazıları Erzurum'da neşredilmekte olan Muallimler Birliği Mecmuası'nda neşredilir. Huzur romanını yayınlıncaya kadar (1948 tefrika tarihi) daha çok şair olarak tanınmasına rağmen Tanpınar, şiirlerini ömrünün son yıllarında, 1960 yılında kitaplaştırır.

Bu parça aşağıdaki düzyazı türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Mektup B) Günlük C) Biyografi
D) Anı E) Deneme

2. – Hayatınızda hikâyenin yerini nasıl tanımlarsınız?

– Ne güzel soru bu! Bir yıl boyunca özellikle de işlerimin en yoğun olduğu zaman dilimlerinde en çok okuduğum kitaplar öykü kitapları. Onların dünyasına giriyorum, öykü karakterleriyle birlikte yaşıyorum âdetâ. Onlarla birlikte seviniyorum, üzüliyorum, öfkeleniyorum, affediyorum, âşık oluyorum. Bu beni mutlu ediyor. İçim kıpır kıpır oluyor öykü okurken. Yazma isteğim ise en çok bu dönemlerde depreşiyor.

Bu parça aşağıdaki düzyazı türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Makale B) Eleştiri C) Otobiyografi
D) Deneme E) Söyleşi

3. Aşağıdakilerden hangisi röportaj türünün özelliklerinden biri değildir?

- A) Konusuna göre bir yere, kişiye ya da nesneye dönük olabilir.
B) Açıklayıcı, öyküleyici ve betimleyici anlatıma yer verir.
C) Anlatım; bilgi, belge ve görselle desteklenebilir.
D) Kişisel görüşlere yer verilmemektedir.
E) Kapsamlı konularda dizi hâlinde yayımlanabilir.

4. Aşağıdaki tanımlamalardan hangisi yay ayrıç içinde verilen türle uyuşmaz?

- A) Haber vermek ve almak, hâl hatır sormak, talepte bulunmak, bir duyguyu, düşüncüyü ya da tasarımı paylaşmak, bir hususu tartışmak amaçları etrafında yazılır. (Gezi Yazısı)
B) Tarih atmak suretiyle günü gününe tutulan notlardan oluşur. (Günlük)
C) Yaşanmış veya tasarlanmış bir olayı, bir durumu; yer, kişi ve zaman belirterek anlatan yazılardır. (Hikâye)
D) Bilim, spor, siyaset gibi alanlarda başarı kazanarak adından söz ettirmiş bir kimsenin kendi yaşamını anlattığı metinlerdir. (Otobiyografi)
E) 5N 1K kuralı çerçevesinde güncel ve dikkat çekici türlü gelişmeler hakkında kamuoyunu bilgilendirmek, uyarmak ve yönlendirmek gibi gayeler çerçevesinde kaleme alınan yazılardır. (Haber Yazısı)

5. Sanatı aşırı yüceltip ondan büyük iyilikler beklemek modern Batı'nın büyük aldanışlarından biridir. Zavallı sanat nasıl kalsın bu yükün altından! Hem söyleyin, estetikle etiğin birbirinden koptuğu, paranın her yere egemen olduğu bir dünyada sanatın elinden ne gelebilir ki? Sanat hiçbir zaman "çare" değildi, şimdi hiç olamaz. Sanat sadece ve bazen bir "teselli"dir. Seveceksek öyle sevelim. Hem alçağı yükseği yoktur sanatın. Belki hakikisi ve sahtesinden söz etmek daha doğrudur.

Bu parça aşağıdaki düzyazı türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Makale B) Fıkra C) Biyografi
D) Deneme E) Mülakat

6. Geleneksel Türk tiyatrosu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Üç birlik kuralı vardır.
B) Güldürü odaklıdır.
C) Doğaçlama yöntemi esastır.
D) Kahramanlar, davranış biçimleri belirli tiplerdir.
E) Yanlış anlamalar önemli birer diyalog ögesidir.

7. Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gele-
nekte yaşayan; çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı,
cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü
olayları anlatan edebî türdür.

**Bu parçada özellikleri verilen edebî tür aşağıdakiler-
den hangisidir?**

- A) Destan B) Öykü C) Masal
D) Roman E) Mesnevi

8. Aşağıdaki metin sınıflarından hangisinin “manzum”
türü yoktur?

- A) Hikâye B) Roman C) Mektup
D) Tiyatro E) Destan

9. Roman türüyle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangi-
si yanlıştır?

- A) Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk örnekleri 19. yüz-
yılıda kaleme alınmıştır.
B) İlk örnek, Şemsettin Sami'nin Taaşuk-ı Talat ve Fit-
nat'ı kabul edilir.
C) Konularına göre psikolojik, tarihî, macera, tezli, köy
gibi türlere ayrılır.
D) Birbirinin devamı niteliğinde olanlara “belgesel ro-
man” adı verilir.
E) Hikâyeden yapı özellikleri itibarıyla ayrılır.

10. Hikâye türleriyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisin-
de bilgi yanlıştır vardır?

- A) Olay hikâyeciliğinde serim, düğüm, çözüm bölümleri
sıralı ve belirgindir.
B) Durum hikâyeciliğinde hayatın sıradan kesitleri ele
alınır.
C) Ben merkezli hikâyelerde diyalog tekniğine sıklıkla
başvurulur.
D) Halk hikâyelerinde olağanüstülükler rastlanabilir.
E) Manzum hikâyelerde kıssadan hisse çıkarma esası
ön plandadır.

11. İçerik bakımından aşağıdaki cümlelerden hangisinin
bir destan parçası olduğu söylenebilir?

- A) Yıllarca kapalı kalmış ahşap, oymalı kapı ardına ka-
dar açıldı. Pas tutmuş dövme menteşeler can havliyle
gıcırdadı. Sanki yaslandığı duvarı uyandırmak ister-
cesine...
B) Yeşil Köşk Apartmanı'nın sokağa taşan bahçesinde
sabahtan akşama kadar birlikte oyunlar oynarız. Bir
sürü arkadaşım var mahallede. Kızlar, erkekler nere-
deyse yemeğimizi bile dışarıda yer, suyumuzu Leman
teyzelerin giriş katındaki mutfağın penceresinden is-
teriz.
C) Yıllar yârlardan, yârlar yıllardan vefasız. Kara baht bir
kasırga gibi. Bu ne baş döndürücü iş? Geceler günle-
ri, günler geceleri kovalıyor; cefalar cefaları kolluyor.
Saçlarımızda aklar akları, alnımızda çizgiler çizgileri
doğuruyor.
D) Bu hayırlı haberi duyan bütün ülke sevinmiş, düğün
bayram yapmışlar. Bu sevinçli mutlu günlere bir gün
daha eklenmiş. O da dünya güzeli ile şehzadenin dü-
ğünleri. Padişah oğlu ile gelinine kırk gün kırk gece
devam eden bir düğün yaparak onları da muratlarına
erdirmiş.
E) Hüseyin atından aşağı indi, mağaraya girdi, bir iki
adım ileri yürüdü, sarı bir at gördü. Eyeri ve dizgini
üzerinde, bir süngü onun önünde yere dikilmiş, büyük
bir gürz bir tarafına sıkıca bağlanmış. Hüseyin onu
gördü, hayran oldu. Atı yakalamak için ileri yürüdü.

12. Dil ve anlatım özelliklerinden hareketle aşağıdaki par-
çalardan hangisinin diğerlerinden farklı bir metin tü-
ründen alındığı söylenebilir?

- A) Son yıllarda eğitim alanında yapılan reformlar, herke-
sin fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik
alanlarında bilgi ve proje deneyimine sahip olmasını
ve 21. yüzyıl becerilerini edinmesini hedefliyor.
B) Üretim teknolojisine devrim yaratacak nitelikte deęi-
şiklikler ve yenilikler getiren üç boyutlu yazıcılar in-
sanoğlunun hayal gücünü zorluyor. Yaratıcı fikirler ve
tasarımlar gerçek modellere, son ürünlere, parçalara
ve prototiplere hızlı bir şekilde dönüşüveriyor.
C) Orkideler tüm dünyada geniş alanlara yayılmış en bü-
yük çiçekli bitki ailelerinden birini oluşturur. Tür sayısı
için değişik kaynaklarda değişik rakamlar mevcut ol-
makla birlikte genel olarak 20-25 bin kadar türün ya-
şadığı kabul ediliyor.
D) Bakterilerde antibiyotiklere karşı gelişen direnç en-
dişe verecek bir şekilde günden güne artıyor. Dünya
Sağlık Örgütü nisan ayında sunduğu raporda antibi-
yotik direncinin halk sağlığını tehdit eden ve giderek
de büyüyen önemli bir sorun olduğunu açıkladı
E) Hiçbir şeyden haberim yoktu. Yaz henüz gelmişti, bal-
konda oturuyordum. Bir elinde kâğıtlarla sen kapıda
belirmiştin, diğer elin cebinde bir sağı bir solu kolağan
ediyor gibiydin. Bir an sanki göz göze geldik.

